

(המשך מעמוד 15)

האתר אינה נסוגה. כוונת המיבצע היתה לגבש כוח ציבורי, לעשות אקט מהפכני תעמולתי, להציג את הממשלה כמלוא חולשתה, להוכיח שאין במדינה כוח נגדי המסוגל להתייצב נגדם. הם רצו להכשיר את הקרקע הציבורית למיבצעים הכאים, שיהיו גדולים ורחבים יותר. מכחינה זו, הם נחלו ניצחון כמעט מוא.

הלקה הנורא ביותר

ל ממשלה דמוקרטית היא צירוף מיקרי, פחות או יותר, של כוחות ציבוריים, כהנהגת עסקנים מיפלגתיים בינוניים. שום ממשלה אינה חזקה יותר מאשר הכוחות העומדים מאחוריה.

חולשת הממשלה בפרשת סבסטיה אינה מפליאה. אין טעם לגנות אותה. ממשלה זו עומדת על כרעי תרגולות. בידי אויבה המושבע, משה דיין, היכולת הפילה בכל עת. בפני דיין פתחה האופציה להקים קואליציה ימנית חדשה, ובינתיים יש לו זכות-טו לגבי כל מעשי הממשלה בכלל, ומעשי שר-הביטחון בפרט.

הממשלה עצמה הסתכנה, בעיקבות קודמתה, בסכך סמך של צביעות ושקרנות לגבי ההתנחלות והשטחים המוחזקים, ואין היא מעזה עתה להגיד לציבור את האמת. הרוב הקטנטן של הממשלה כולל כוחות קיקיוניים בלתי-יציבים, ואילו הרחבת הרוב עלול לשתק אותה כליל.

אין טעם להתרגו על ממשלה זו — מה גם שאין אפשרות מעשית להחליפה.

אבן אפסר היה לחזק ממשלה זו, לתת לה גיבוי ואף לכפות עליה קו תקיף להגנת הדמוקרטיה והשגום — אילו קם כוח ציבורי רציני המסוגל להיאבק על הרחוב ועל דעת-הקהל.

העדרו של כוח זה — הוא הלקה העיקרי, והנורא ביותר, שיש לפרשת סבסטיה.

אין חידוש בעובדה שיש בארץ מיעוט גדול, המוכן להילחם גם באמצעים אנטי-דמוקרטיים נגד פשרה עם הערבים.

אין חידוש בכך שהממשלה היא חלשה, ושיש לה רק יכולת מוגבלת להתמודד עם מיעוט חזק זה.

החירוש הוא בכך שבמשך ארבע יממות הפרשה, הוכח שאין בארץ מחנה-ישנים המסוגל להיאבק, עריקת כוחות-הדמוקרטיה מוד פני הפוטנציאל הקטן הראשון של הקנאים יצרה מציאות הרתיאסון לגבי עתיד המדינה.

מחזה נואל

מה עשו כוחות השלום והדמוקרטיה במשך ארבע יממות אלה, שבהן נוצרה מציאות פסיכולוגית ופוליטית חדשה במדינה?

דרוש נביא תנ"כי, או פאטיריקן גאוני, כדי לתאר נאמנה את המחזה הנואל.

במשך חמישה ימים תמימים התכנסו כמה גשמות תועות ודיברו ודיברו ודיברו, המתנחלים פלשו והתבססו — ואלה דיברו. צה"ל שיתף פעולה עם הפולשים — ואלה דיברו. התנהל משא-ומתן עם ראשי הפוטש — ואלה דיברו. העניין נגמר זמנית — ואלה דיברו. בכנסת נערך דיון-סרק עלוב, שהוכיח את כל חוסר-היכולת הפרלמנטרית של המחנה הפרוגרסיבי בכנסת השמינית — ואלה דיברו.

ואחרי שהכליחל נסתיים ונגמר, התעורר מחנה השלום-הדמוקרטיה במלוא עוצמתו וערך מיבצע כביר להצלת המדינה והחופש — אסיפת-עם מיסכנה אחת באולם קולנוע, שבה השמיעו כמה עסקנצ'יקים מיפלגתיים מדרגה ח' מליצות מימי מתושלה.

במשך אותם חמישה ימים — על מה התווכחו עסקנצ'יקים אלה? רק על הנושאים האלה: מה לא לעשות למען הדמוקרטיה, את מי לא לשתף במעשה הגואל, כיצד לא לצאת לרחוב, כיצד לא להרגיז את הממשלה, איך לא לבצע שום מיבצע שיש בו קורטוב של חוסר רספקטביליות ועיריבורגנית (ראה מיטגרת).

אילו הוכרע בימים אלה גורל המדינה עליפי הנכונות להקריב קוריבנות, להתמסר לאירואל, לפעול למען עקרונות ואידואלים, לוותר לפחות לשעה קלה על אינטרסים אישיים וזכותיים קטנטנים — היה הימין הדאומידיתי זוכה בהתהרות ללא קרב.

וייתכן שזה אכן קרה.

חורבן שלישי

בחודשים האחרונים נעשה, בשקט ובצניעות, נסיון רציני מאד לאחד את הכוחות הפרוגרסיביים במדינה, כדי לאפשר פעולה משותפת להגנה על המדינה והמישטר הדמוקרטי.

כמה מן האישים הבכירים שהשתתפו במאמץ זה (ושאני תמכתי בהם ללא הסתייגות, כמיטב יכולתי), הודיעו לי השבוע שאחרי פרשת סבסטיה הם נוטשים את המאמץ, מרוב בחילה בהתנהגותם של רוב הכוחות הפרוגרסיביים האלה.

שני אישים אחרים, שאני מכבדם, הודיעו לי שהם מתכוונים לרדת מן הארץ.

שתי גישות אלה, שה אנשים טובים והגונים, הן טרגדיה.

איני יכול, אלא להשמיע כאן אזהרה מלב חרד:

אנחנו הולכים לקראת שבר לאומי, שיכריע את גורל המדינה ויושביה.

אם תפרוץ מניחמה חרשה בגלל התמוטטות מאמציה-השגום — יוכזו הוריו של כל אחד מאלפי הרוגיה לטעון בצדק שבנם נרצח עלי ידי כוחות-הישגום, שערקו מן המערכה.

אם יתמוטט במדינה מישטר הדמוקרטיה, החוק והסדר, וישתלטו בה הרפתקנים הרייאסון וקנאים השוכים — תיפול האחריות הראשונה לכך על אותם הכוחות הפרוגרסיביים, שהא היו מסוגלים לוותר על אינטרסים עלובים למען העניין הגדול.

אבל איני מאמין שהעניין אבוד. עוד יש זמן ואפשרות.

בפעם הראשונה מאז קום המדינה, תלוי גורל המדינה בהתגייסות שוחרי השלום והחיים. החרות והקידמה.

אם המיסגרות הישנות, וה"חדשות" ככבול, הסתאבו עד כדי כך שאינן יכולות להביא להתגייסות זו — יש צורך בכלים חדשים.

שאם לא כן — נהיה כולנו שותפים בחורבן בית שלישי.

העם

לידתה וזותה של

המועצה לביטחון

עוד חזום אחד

שגורד בעיקבות מידחמת

יופי-הכיפורים נקבר

השבוע בשקט

הידיעה היתה צנועה וסתמית. האלוף (מיל.) ישראל ("טליק") טל הושאל על-ידי אוניברסיטת תל-אביב למישרד הביטחון, ויכהן שם כאחראי על פיתוח אמצעי-לחימה, ייתן לו גם מינוי-חירום כמפקד בכיר על גייסות.

לכאורה נגעה הידיעה רק לאיש. אך למעשה נקבר בדרך שקטה זו אחד החלרי מות הגדולים שנולדו אחרי מלחמת יום-הכיפורים.

היתה זאת עדות נוספת לכך שהמדינה לא שכחה כלום ולא למדה דבר מן הר מהלומה. עסקני המיפלגות חזרו לביצה שהם גיילים לה, ושבח הם מרגשים נוח.

העסקנים קפצו. אחת המסקנות הר ראשונות שנבעו מן המחדל ההיסטורי היתה שצדקו אלה אשר טענו, מזה שנים, שדרושה מועצה לאומית לביטחון לאומי. המחדל הנורא לא היה אפשרי, אילו

רחוק מגיבוש הדוקטרינות החדשות של צה"ל. אמנם נאמר שיוכל להמשיך בעבור דתו האקדמית, אך ברור כי במיסגרת כזאת לא יקום גם המכון בצורה שהתכוון. כך חזר המצב למה שהיה ערב יום-הכיפורים. ההכרעות הביטחוניות הגורר ליות יישארו בילעדית בידי קבוצה של עסקני-מיפלגות, שהגיעו במישחק הפור ליטי לעמדות-מפתח ממשלתיות. הייעוץ היהודי שיעמוד לרשותם יהיה מפי הרמטכ"ל.

עיתונות

רמטכ"ל מדבר ושוחק

עורך "הארץ" הפתכן

ופירסם מאמר

ביקורת נגד הרמטכ"ל

שנפסק על-ידי

הצנזורה

עורך הארץ, גרשום שוקן, היסס. זה עתה הניח את שפופרת הטלפון. שמע מפי הצנזור כי ההחלטה לפסול את המאמר השנוי-במחלוקת היא סופית. עמדו לפניו שתי אפשרויות: להוציא את המאמר מן גליון יום המחרת, לערער על החלטת הר צנזור בפני ועדת-הצנזורה, או אפילו לפ נות לבגין נגד הצנזורה. או — להדפיס

האלוף טל (עם עזר וייצמן)

הכל כמו שהיה

את המאמר למרות פסילתו, להסתכן בכל מה שעלול לנבוע מהפרת הוראה של הצנזורה.

השעה היתה עשר בערב, המועד האחר ריון בו ניתן היה להחליף את המאמר במאמר אחר. שוקן חייג בטלפון הפנימי לדפוס, הורה להדפיס את העיתון ללא שינוי. כאשר הופיע למחרת הארץ עם המאמר שנפסל, היה בכך צעד חשוב למען חופש העיתונות.

הכתבה שכה הרגיזה את הצנזור היתה מאמרו של הפרשן הפוליטי של הארץ, יואל מרקוס, שנקרא "טוב הרמטכ"ל ה שותק מהמדבר". מרקוס ניתח במאמר את דברי הרמטכ"ל, מטה גור, בפורום מיס חרי, ותקף את הדובר במילים חריפות ביותר: "הוא מדבר יותר מדי. הוא אומר דברים שלא צריך לאמרם. הוא נוגע ב נושאים שלא בסמכותו לדבר עליהם. ואת כל זה הוא עושה בצורה בוטה. על-ידי שימוש בביטויים בלתי-מוצלחים, בהגדרות בלתי-מוחכמות ובניסוחים בלתי-זהירים."

כמו הרמטכ"לים שקדמו לו בתפקיד, רגיש גם רב-אלוף מרדכי גור לביקורת. הוא קרא את המאמר לפני פירסומו. אחר כך פסל הצנזור את המאמר.

המאמר כולו היה רק פרשנות לדברי הרמטכ"ל, לא הכיל כל גילוי חדש. משום כך התוכה שוקן שעה ארוכה עם הצנזור, כדי לברר מהי העילה לפסילה. שכן, בדרך כלל רשאית הצנזורה לפסול רק ידיעות שיש בהם כדי לפגוע בביטחון המדינה או ביחסי החוץ שלה. אולם במיקר זה הסתמך הצנזור על ההסכם הקיים

היה קיים גוף כזה, הכולל גם מומחים בלתי-תלויים, שהיה מגבש דוקטרינות ביטחוניות, בודק מחדש קונצפציות שיטתיות וסוקר הערכות מדיניות-ביטחוניות. מוסד מסוג זה קיים במדינות רבות.

אחרי המליחמה קפצו עסקנים רבים על המציאה, ואימצו לעצמם את ההצעה בקולי קולות. בראש הדורשים עמדו ראשי ל"ע רר", שאף העמידו פנים כאילו זוהי דרישה אולטימטיבית מצידם להשתתפותם בממשלה.

אולם שתי הסיעות נכנסו לממשלה, מבלי שעמדו על הדרישה. לאט-לאט נש" כח המחדל, ויחד עימו גם דרישה זו.

לא טל ולא מטר. כאשר עלתה הר הצעה, היתה קיימת הסכמה אילמת לגבי האיש שינהל את המטה המיקצועי, אשר ינצח על עבודת המועצה: ישראל טל. כאלוף משוחרר, הוגה-ידיעות צבאי ומפקד מנוסה על גייסות, נראה כאיש המתאים. טליק עצמו לא הסתיר שהיה מקבל מינוי כזה בכרכה. בינתיים התכוון להקים באוניברסיטה מכון לעיונים איסטרטגי גיים, שיכול היה למלא את אותו התפקיד במישור האקדמי: לגבש ולבחון דוקטרינות ביטחוניות, ובצורה זו להשפיע ולחקרין על הממשלה ועל צה"ל, להמטיר עליהם מטר של רעיונות חדשים.